

[Poul Møller.]

vore fælles oplevelser i den dansk-norske helstat med det norske folk. Vi ved, at den Flatøbog, som vi nu vil udlevere til Island, vedrører Norges kongesaga og derfor med større ret, hvis vi ikke beholder den på det kgl. bibliotek, burde befinde sig i Oslo end i Reykjavik. Men vi kommer altså ud for, at vi næppe kan sige til andre lande, i hvert fald ikke til andre nordiske lande, at vi ikke vil udlevere tilsvarende ting til dem, som vi giver til Island.

Alle disse billighedsbetragtninger, alle disse synspunkter, må altså afvejes nøje mod hinanden inden en afgørelse kan træffes. Jeg siger: inden en afgørelse kan træffes — for jeg er ikke sikker på, om en sådan afgørelse overhovedet kan træffes af folkettinget. Jeg erkender, at det høje ting utvivlsomt er berettiget til at træffe afgørelsen, for så vidt angår de samlinger, der findes på det kgl. bibliotek. Men her gælder der altså visse forbehold, bl. a. dette, at noget af det, man vil udlevere af disse samlinger, mere vedrører Norge, end det vedrører Island. Det vil vel også være således, at hvis man koncentrerer sig om de skrifter, som findes på det kgl. bibliotek, vil udleveringen ikke blive betragtet som en egentlig gave; så vil det vel blive afvist som utilfredsstillende.

Hvad angår hovedsagen, den arnamagnæanske samling, er det da således, at staten, at folkettinget eller regeringen eller begge i forening kan bestemme over denne samling? Et og andet tyder i hvert fald på, at administrativt kunne regeringen ikke have gjort det, administrativt havde den højtærede undervisningsminister ikke været i stand til at ændre denne fundats, så man havde udleveret håndskrifterne til Island. Og hvorfor havde man ikke kunnet gøre det administrativt? Vi er jo ikke her inden for et område, hvor det drejer sig om almindelig lovgivning; der er ikke her tale om forbud eller påbud, der pålægges borgerne. Det er ikke et område, hvor man søger folkettinget som bevilgende myndighed. Men hvorfor går man da til lovgivningsmagten, som man har gjort det ved at fremsætte lovforslaget her i tinget? Hvorfor erkender man, at regeringen ikke selv kan foretage denne udlevering som en administrativ forvaltningsakt, eventuelt ved

en kongelig beslutning eller ved en fundatsændring? Man har formentlig gjort det, fordi man derved antyder og erkender, at der foreligger en ekspropriation af privat ejendom, hvortil man ønsker det høje tings medvirken. Så vidt jeg kan se, er det den eneste begrundelse, der kan føre til, at man har brugt lovforslagets form. Når man her har brugt lovforslagsformen, er man altså — så vidt jeg kan skønne — inde i ekspropriationsovervejelser eller ekspropriationslignende overvejelser.

Blandt jurister er det jo i den senere tid blevet meget diskuteret — men også tidligere gentagne gange i tidens løb — hvem der var berettiget til at råde over håndskrifterne i den arnamagnæanske samling, og hvad der ellers er i stiftelsens besiddelse. Hvis man ser det historiske afsnit af kommissionsbetænkningen fra 1951 igennem, ses det, at det gang på gang af tidligere regeringer er blevet hævdet, at dette var et spørgsmål, som universitetet og stiftelsens bestyrelse måtte afgøre. Alle tidligere regeringer har henholdt sig til de synspunkter, som er fremført; det er også det standpunkt, der er taget af konsistorium og stiftelsens bestyrelse.

Hvis man læser den fremstilling af de juridiske forhold, som nu afdøde professor Poul Johs. Jørgensen har givet i kommissionsbetænkningen, vil man se, at denne fremragende retslærde overhovedet ikke var i tvivl om, at statsmagten ikke kunne gribe ind i legatets bestyrelse. Jeg ved godt, at der er fremført nogle semi-juridiske synspunkter om, at man kan fortolke en fundats anderledes, når det viser sig, at forholdene har forandret sig. Men jeg tror ikke, man kan gøre det her. Jeg tror, at en fundats, der bl. a. indeholder ordene „til evig tid“, kan man ikke uden godkendelse fra fundatsens indsatte bestyrelse ændre, i hvert fald ikke medmindre man så fastslår og er klar over, at der foretages en ekspropriation i forhold til legatet med de konsekvenser og de følgevirkninger, som en sådan ekspropriationsakt må have, også i forholdet til det høje folketing. En fundats kan ændres, hvis dens indhold ikke kan opfyldes, hvis man af en eller anden grund ikke objektivt er i stand til at opfylde fundatsens bestemmelser. Men der foreligger ikke noget som helst om, at det objektive indhold af fundat-